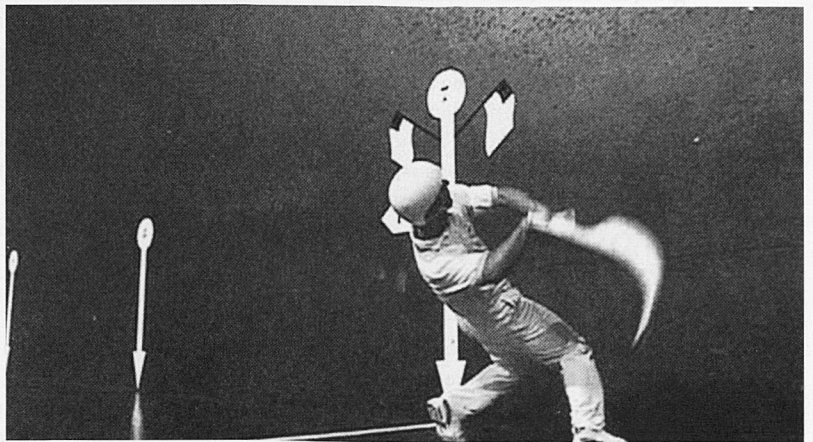
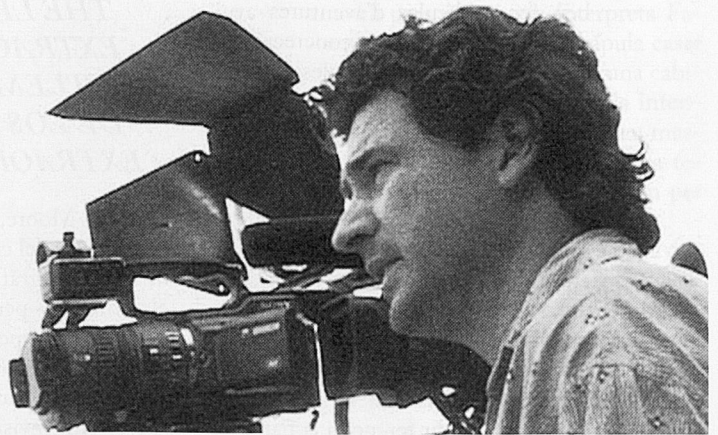

La pelota vasca. La piel contra la piedra

Itziar Revesado

El documental *La pelota vasca. La piel contra la piedra* forma part d'un projecte més extens de Julio Medem que es completarà amb una sèrie documental de televisió, la publicació d'un llibre que reculli les opinions de tots els entrevistats i finalitzarà amb la realització un llarg de ficció que té previst iniciar-se el maig de 2004.

Segurament quan el realitzador donostiarra va pensar en realitzar aquest documental construït a còpia de testimonis de persones basques, triades de diferents àmbits de la societat i la cultura (músics, polítics, professors universitaris, advocats...), perquè donessin la seva visió d'allò conegut per tots com a "conflicte basc", no degué imaginar que el que estava creant, amb ànim d'acostar postures i amb intenció de reivindicar diàleg, s'acabaria convertint en un treball que despertés tantes polèmiques. El que hem viscut a Donosti els dies previs a la projecció del film, és una prova més de com el cinema és a vegades molt més que una simple expressió de l'exercici artístic, arribant en ocasions a convertir-se en un revulsiu que encoratja tothom. El marc de presentació de *La pelota vasca. La piel contra la piedra* no podria ser millor: el Festival de Cinema de Donostia, ciutat en què, si tenim en compte els darrers resultats electorals, la dicotomia nacionalisme/constitucionalisme es troba més enfrontada, més definida, lloc, per tant, on el film pot ferir més susceptibilitats. Una vegada vista la pel·lícula queda palès que el tumult polític i periodístic que s'ha desfermat és totalment injustificable. Medem, segons anticipa al principi del film, lamenta l'absència de totes aquelles veus que, havent estat convidades a manifestar la seva opinió, han rebutjat l'oferta. És per això que, si precisament les absències més significatives es refereixen a persones amb postures pròximes a la del govern espanyol i del partit que en té el poder, no s'entén que els mateixos que voluntàriament s'han exclosos, posteriorment reclamin la retirada del film per no haver-s'hi recollit les seves postures (el grup municipal de l'ajuntament de Donostia ha exigít a la direcció del Festival la reti-

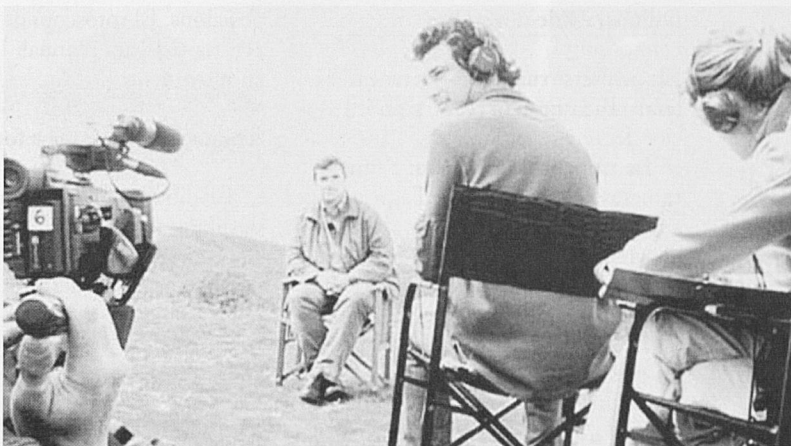
rada de la pel·lícula de la programació, cosa que el Festival no ha fet). El *press-book* de la pel·lícula s'obre amb unes paraules de Medem que són una reflexió clara sobre quina és la realitat actual d'Euskadi, o com, a mínim, la que viuen i perceben molts, moltíssims, la majoria de ciutadans bascos, (tant els que viuen a Euskadi com els que ob-

servam el conflicte des de la distància) i que, en canvi, veim com la nostra realitat, la nostra versió del problema, és amagada sistemàticament pels mitjans de comunicació estatals. Són aquestes les paraules de Medem: *Cuanto más se han ido separando los dos extremos del barranco, debido a esa gente disciplinada que tensa tanto su cuerda, gente atada, el ai-*

...el treball de Medem serà com una finestra oberta a l'esperança. Així va quedar demostrat en acabar la projecció del documental, quan en el Kursal es va sentir la major ovació haguda enguany en el Festival

re que hay en medio (las dos terceras partes de los vascos) se ha ido cargando de una turbulencia cada vez más axfisiante y triste, dejando un aire que no es libre, ni para un pájaro. A este aire, huérfano de padre y madre, a esta forma de volar que mueve mi película, se llama ahora equidistancia." Sembla ser que el que menys ha agradat a alguns és el fet que es col·loqui en el mateix pla a aquests dos extrems del barranc, representats per ETA i pel Govern d'Espanya. No obstant, qui continuï mantenint aquesta opinió després de veure el film és perquè no s'ha sabut desprendre de prejudicis previs o perquè no ha volgut veure més enllà dels seus nassos. És ver que el film queda coix. El mateix Medem no s'ha cansat de dir-ho. Manca la opinió d'un col·lectiu important de la societat basca com són la plataforma cívica BASTA YA o els polítics del PP (que no oblidem, representen a un poc més que el 20% dels bascos), però en el documental hi ha un espai ample obert a les opinions de sectors allunyats de les tesis nacionalistes, com ara importants polítics del PSE (Partit Socialista d'Euskadi), el secretari general de Unitat Alabesa (partit més a la dreta que el PP, que reclama la segregació d'Alaba de la Comunitat Autònoma Basca) víctimes i familiars de víctimes del terrorisme etarra o persones sense afiliació política definida. Tampoc ningú podrà negar que la intenció de Medem és clara: crear ponts entre un punt i l'altre, crear vies d'enteniement que permetin arribar a una pau que duri, definitiva. Diàleg. La necessitat de diàleg és un corrent que travessa el film.

La pel·lícula s'estructura en un conjunt d'entrevistes que es van intercalant per diferents temàtiques, les quals, d'una o d'altra manera conformen el conflicte basc: la història del poble basc, la ceguesa i brutalitat d'ETA, la treva i les causes del seu final, Navarra, la llei de partits, la tortura, el GAL, la por amb què han de conviure diàriament molts de ciutadans, la necessitat de diàleg i fins i tot la necessitat de perdó. Les quasi dues hores del film transcorren còmodament, ajudades per un muntatge ràpid, enèrgic, i per petits parèntesis que conviden a la reflexió de les opinions

sentides en què el realitzador aprofita per mostrar imatges del paisatge basc, un paisatge dur a vegades, melangiós d'altres i sempre salvatge, acompanyats molt encertadament per la música de Mikel Laboa.

En acabar el film, hom acaba tenint la convicció que els problemes d'Euskadi tenen solució. *La pelota vasca. La piel contra la piedra* està dedicada "a los vascos, a todos y cada uno de los vascos" i segurament, per a la majoria d'ells (majoria en què hi estic inclòs), el treball de Medem serà com una finestra oberta a l'esperança. Així va quedar demostrat en acabar la projecció del documental, quan en el Kursal es va sentir la major ovació haguda enguany en el Festival. És el millor regal que Medem podia fer-nos a tots els bascos; avui a Euskadi es necessiten apostes per l'esperança. Necessitam l'esperança per continuar endavant. Gràcies, Julio. ■

